

ՄԵԼԿ

Հարկան մեր 10 բար, կը տարբեր 6 բար:
Առանձին համարներ 5 կողմից:
Թիֆլիսում գրված են միմյանի ներդրումները մէջ:
Գաղափարապաշտներ լինում են ողջովի
Тифлис. Редакция «Мелк»

Խորհրդատուներ ըստ է առաջին 10—2 ժամ
(Երեք կերպի և տոն օրերից)
Յայտարարութիւն ընդունում է ամեն լեզուով:
Յայտարարութիւններ համար. վճարում են
խորհրդատուներ ըստ 2 կողմից:

ԲՈՂԱՆԴԱՅԻՆԻՑԻՒՆ

Որչորի ուժը.— ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Օտար
և նա ծանօթ չեցող խնդրի վերաբերութեամբ:
Համակ Ախալքալաքից. Նամակ Եսայիցից:
Ներքին լուրեր.— ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Ան-
գլիս. Արտաքին լուրեր.— ՀԱՌԱԳԻՐՆԵՐ.— ՅԱՅ-
ՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Ներ-
քինացի գործի տարեգրքի առիթով:

ՕՐԷՆՔԻ ՈՅԺ

Երբ յարուցվեցաւ Ռուսաս-
տանի թէ մամուլի ու հասարա-
կական կարծիքի մէջ, թէ բարձր
պետական շրջաններում տպագրա-
կան օրէնքի վերաքննութեան
խնդիրը, մի և նոյն ժամանակ
յարուցվեցաւ և այն խնդիրը՝ թէ
արդեօք, ռուսաց ընդհանուր
օրէնքների հիման վրա, կարող է
վարչութիւնը առանց դատաս-
տանի վճռի պատժել լրագրի
կամ ամսագրի խմբագրին, կարող
է դադարեցնել հրատարակու-
թիւնը մշտապէս կամ ժամանա-
կաւորապէս, կարող է տուգանք
վերցնել հրատարակողից: Երբեք
առանց դատարանի վճռի վար-
չութեան կողմից այդ բոլոր ա-
րածները օրինական են, թէ մի-
միայն կամայականութեան վրա
են հիմնված:

Եւ ի՞նչ բոլոր հարցերին պատաս-
խանք չառ պարզ է. նոյն իսկ
ռուսաց օրէնքների ճիշդ հիման
վրա վարչութիւնը ոչ մի քաղա-
քացուն պատժել չէ կարող, նրա
որ և է յանցանքի համար, ա-
ռանց դատարանի վճռի: Այս-

չութիւնը պէտք է դատարանի
միմիայն կատարող ուժը լինի,
իսկ այդ դիպուածներում գործել
առանց դատարանի թոյլտու-
թեան, առանց նրա վճռի, —
կատարել կամայականութիւն է:
Նոյնանման մի խնդիր յարուց-
վել է նորբումս Ս. Պետերբուրգի
ազնականութեան նահանգական
ժողովի մէջ վարչութեան կար-
գադրութեամբ աքսորվածների
վերաբերութեամբ:

Փետրվարի 17-ին, Ս. Պետեր-
բուրգի ազնականների ժողովի
մէջ Հակեկէվ հաշտարար դատա-
ւորը յարուցեց այն խնդիրը, թէ
ռուս օրէնագրութեան հիման
վրա վարչութիւնը իրաւունք ունի
արդեօք աքսորել քաղաքա-
ցուն առանց դատարանի վճռի:
Եւ թէ վարչութիւնը գործ է դը-
նում օրէնքով չը թոյլ տուած,
օրէնքի ոգուն և իմաստին հա-
կառակ միջոցներ, վարչութեան
այդ տեսակ վարմունքը պէտք է
համարվի կամայականութիւն, ա-
սեց Հակեկէվ:

Քաղում ենք «Нормок»
լրագրից Հակեկէվի ճառի բովան-
դակութիւնը:

Հաստ ժամանակ, ասեց ա-
տենարանը, երբ Ռուսաստանի
ազնականութիւնը պէտք է ան-
կեղծ և բացարձակ կերպով ար-
տայայտի կառավարութեանը իր
հայեացքը այնպիսի երեւոյթի
վրա, որ կազմում է ռուսաց
կեանքի ախար և որից պէտք է

աշխատել, որքան հնար է, շու-
տով ազատվել: Ռուսաց օրէնա-
գրութեան և մասնաւորապէս
1864 թ. օրէնքների գորու-
թեամբ ամեն տեսակ պատիժներ
նշանակվում են միմիայն դատա-
րանի վճռով: Երբ որ այդ օրէնք-
ները հրատարակվեցան, ստորա-
գրված լինելով թագաւոր Ալեքսան-
դրով, թէ Լեւոպան և թէ
ռուսաց հասարակական կարծիքը
ողջունեցին այդ խաղաղ վերանո-
րուցութիւնը, որպէս մի մեծ քայլ
դէպի Ռուսաստանի վերածնու-
թիւնը, այն ինչ Լեւոպայում
այդ տեսակ վերանորոգութիւն-
ները ձեռք էին բերվում արիւնի
գնով: Ռուսաց հասարակու-
թեանը նորհմեցաւ ինքնավա-
րութիւն, նրա վրայից վերցվեցաւ
կառավարութեան խնամակալու-
թիւնը, ռուս քաղաքացու անձ-
նաւորութիւնը ապահովեցաւ ազ-
մինստրացիայի կամայականու-
թիւնից: Ինքն պետական խոր-
հուրդը, երկրի ամենաբարձր հիմ-
նարկութիւնը, այն կարծիքն էր
յայտնում, որ վարչութիւնը,
որի պարտաւորութիւնն է վերա-
հակել օրէնքի ճիշդ կատարման
վրա, չէ կարող մի և նոյն ժա-
մանակ նշանակել որ և է պա-
տենարանը: Եւ նրա ձեռքով, ա-
ռանց դատարանի վճռի նշանակ-
վող պատիժները, մի կամայական
գործողութիւն է, որին պէտք է
վերջ դրվի: Եւ ի՞նչ փոխ վարչա-
կան աքսորանքը չունի ոչինչ

հաստատ հիմք օրէնագրութեան
մէջ, որեւին նա օրէնքից դուրս,
սպորինի գործողութիւն է, վար-
չութեան կամայականութիւն է:
Եւ ի՞նչ քան տաս տարի շարու-
նակ Ռուսաստանը դանդաղ էր
մի գրութեան մէջ, որ տարբեր էր
այն գրութիւնից, որ մեզ նորհ-
ված էր օրէնքով: Այսպիսով մարդիկ
մարտնչեցին, այնպիսի միջոցներ էր
գործ դնում, որոնց կարելի է
անուանել միմիայն կամայակա-
նութիւն բառով: Ռուսաց քա-
ղաքացիներ բանտարկվում էին ա-
ռանց դատարանի վճռի և քրե-
նութեան, մինչև անգամ աք-
սորանք էին ուղարկվում առանց
դատարանի վճռի: Եւ ի՞նչ տխուր
ժամանակներում, շարունակեց
Հակեկէվ, կային մարդիկ որոնք
փորձեցին ընդդիմացնել կամայա-
կանութեանը, — բայց ի՞նչ դուր:
Հասարակութիւնը յոգնեց և
անտարբեր դարձաւ. իր շրջանի
միջից այս կամ այն անձի կո-
րուստը այլ ևս չէր դարձնում
նրան: Եւ մինչ շատ տանջվեց
անչափահաս երիտասարդութիւ-
նը, այս կամ այն մարդու հետ
ժանտի լինելու համար, մի ան-
զգոյշ խօսքի համար նամակի
թէ խօսակցութեան մէջ նշա-
նակվում էին շատ անգամ ամե-
նաձանք պատիժներ՝ աքսորանք
դէպի հեռու նահանգներ, դէպի
Արիւր: Եւ ի՞նչ փոխ վարչա-
կան աքսորանքը չունի ոչինչ

տեսանք: Այդպէս որ, տեսաւ ընդմէջ իր խնդ-
րից և գրողված էր զանազան անակզի և կողմ-
նակի չար ու բարիքով, որի մասին կը յիշենք
ներքին վերջը պարտք յայտնեց, որ զոյրացը
1879/80 ուսումնական տարւոյ մեծեցել է 11
դասարան, որոնցից 3-ը պատրաստութեան են
6-ը կանոնաւոր դասարաններ, երկու առաջին
և երկու երկրորդ գույքներէս դասարաններով:

Եւ ի՞նչ աշակերտների թիւը—382, որոնցից 29-ը
որդեղիքներ և մի այդքան էլ 7 բարձր ստացող
թուակառուներ (ստիպենդիստ), գործող անձինք
զարդուած եղել են ըստ 12 նոյնարանները, —
18 ուսուցիչ, 3 վերակարգ և մի տեսուչ, իսկ
աւարտող աշակերտների թիւը 1879/80 տարւոյ
եղել է 6 (?) *): Սրանից յետոյ, ներկայից հո-
գարանու պ. Ա. Բարայեանը բաւական թոյլ
կերպով կարգաց զոյրացի էլ և մուտքի նախը-
նկալ հաշուից երեցաւ, որ զոյրացի ընդհանուր
մուտքը եղել է 1879/80 տարւոյ՝ 43849 ր. 65 կ.,
իսկ ընդհանուր ծախքը՝ 54532 ր. այդ գումարը
միայն զոյրացի և պատմութիւն պահելու համար
ծախսվել է՝ 34700 ր., իսկ մնացած 19832 ր.
65 կ. գործ է դրվել զոյրացի յաւելում շինու-
թեանց և զոյրացապատկան զանազան վանքերի,

*) Աւարտող աշակերտների թիւը խնդրել
12 էր, որոնցից միայն 6-ը արժանացան վկայա-
կանների, իսկ մնացած կէսը իրանց թուակառու-
ները չէր ստացան վկայականներ, և այս բանի
համար պ. տեսուչը երեք անգամ յիշելու:

աշխատանքների, կրպակների և այլ նորոգմանց
համար: Պարտք յայտնեց, որ նախահաշով,
զարդեցին, ընդհանուր ծախսի համար, միջին թուով
նախաւոր է 42966 ր., այսինքն մուտքից 883 ր.
պակաս, այս անկարգ գումարով և զանազան
նախաւորութիւններով հոգարանութիւնը մու-
ղի է ծածկել զոյրացի 10683 ր. պարտքը (54532
— 43849): Հանդէս վերադառ վանքից Մեարոյ
վարդապետի անհրաժեշտութեամբ թողնելով
հաշուի երկրորդական ժանրամասնութիւնները՝
զանազան տեսիլ վերայիշեալ անակզի գոյցներ-
ին, Պարտք իր հաշիւը անկեղծ կերպով քաղա-
կան զոյրացի անբարեկարգ գրութեան մէջ են, թէ
զարդեցներ անբարեկարգ գրութեան մէջ են, թէ
այնտեղ կանոնաւոր աւաւմն չէ աւանդվում, ու-
նեղուտ են, նրա համար, որ ծխական զոյրացի
աշակերտները չեն կարողանում ձեռնել ներքին
սեան զոյրացի աւաւմն դաստաստները և թէ
հոգարանութիւնը մի մեծ գործ է կատարել,
զանազանից 2400 բարձր ծախսելով և զոյրացին
երեք պատրաստական դասարան աւելացնելով:

Կտեմած չը կայ, որ պ. տեսուչը քաղաքում
ծխական զոյրացիների անառաձգականութիւնը, չո-
լափում է գրանով և նրա ուսուցիչների պա-
տիւը էլ հեռու չը գնալով, ուղիւ է արդեօք
պ. տեսչի այդ պարտաւորը, տեսնենք:

Ա) Մեր ծխական զոյրացիներ, ինչպէս յայտնի
է, զոյրացի անունը վայելեցին այն ժամանակ,
երբ հաստատվեցաւ թեմական տեսչութիւնը:
Երկրայ թեմական տեսուչը արդէն երրորդն է,

բայց մինչև այսօր հաստատուած սկզբունքով չէ
վճարել այն խնդիրը թէ՛ ծխական զոյրացիները
Ներսիսեան զոյրացի նախակրթարաններն են, թէ
ինքնուրոյն, առանձին ուղղութեամբ և առան-
ձին ծրագրի ունեցող հիմնարկութիւններ: Եւ թէ
պարտե տեսուչը, որը 10 տարի թիֆլիսում զոյ-
րացական գործի մէջ է պատվում, այդ մասին
այնչէ չէ լսել, առաջ մենք պէտք է յայտնենք
պարտեին, որ այդ խնդիրը նախկին թեմական տե-
սուչ պ. Տեր-Յովնանիսեանցի օրով վերջին կեր-
պարանքն ունէր, հիմնվելով այն երեւոյթի վրա,
որ մեր ծխական զոյրացիների աշակերտները մեծ
մասամբ 2—3 տարի սովորելուց յետոյ՝ թողնում
են զոյրացի և գործի են կանգնում ընտանիքին
օգնելու մարով: Սրանից հետեւում է այն, որ
ծխական զոյրացի աշակերտները լինելով շատ ան-
գամ անկի զարգացած և անկի նորուստ գործ-
նական կեանքի տեղեկութիւններով, չեն կարողա-
նում ձեռնել Ներսիսեան զոյրացի առաջին դասա-
րանը—բաւ առ բաւ սերտած չը լինելով զոյրա-
ցում գործ գրող դասադրերի կէտերը և ընտա-
նների հարցմունքները: Եւ նախաւոր չէ յիշել, որ
ծխական զոյրացի ուսուցիչների ցուցակում կա-
րելի է կարգաւ և այնպիսի բարեխիղճ և իրանց
գործին նուիրված անձնաւորութիւններ, որոնց
առաջ շատ հեշտ կերպով ձեռնած են Ներսի-
սեան զոյրացի, մանաւանդ վերջին տարիների,
անփոփոխ հոգարաններին պրոտեկցիայով ըն-
դունված մի քանի եռագրական և քառագրական
ուսնիկ խմբակները...

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ԴՊՐՈՑԻ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻ ԱՌԻԹՈՎ

Փետրվարի 14-ին, շաբաթ օրը, Ներսիսեան
զոյրացի հոգարանութեան կարգադրութեամբ
կատարվեցաւ վանքի մայր եկեղեցում զոյրացի
հիմնադիր Ներսիս Եւ կաթողիկոսի հոգեւան-
դատը՝ ներկայութեամբ զոյրացի աշակերտների,
ուսուցիչների, հոգարանատերերի և սակաւաթիւ
ժողովրդեան, որը կարելի է քաջատարել մասամբ
անկի մի օր առաջ միայն հրատարակելով հան-
դիւր մասին, և այն, միայն մի լրագրում: Պա-
տարի: Արքեպիսկոպոս վարդապետը զօրեղ ձայնով
բացատրեց Ներսիսեան զոյրացի բարձր նշանա-
կութիւնը և անմահ հիմնադրի զաւարտանքը—
Հոգեւանդատը կատարելուց յետոյ, ժողովուրդը
իմեց Ներսիսեան հին զոյրացի դահլիճը՝ լսելու
զոյրացի ուսումնական և անտեսական հարաւորու-
թիւնը: Նախ անբիւն բարձրացաւ զոյրացի նայոց
չեղուր ուսուցիչ պ. Մ. Պաշեանը և խորին գրա-
բար լեզուով կարգաց մի ուղերձ, որի բովանդա-
կութիւնից, տարարագրաբար, իր անմատչելիու-
թեամբ, ոչինչ օգուտ չը քաղեց նանդիսական-
ների բազմութիւնը: Իրանից յետոյ ուսումնա-
կան հաշիւը ներկայացնելու համար՝ բարձրացաւ
անբիւն զոյրացի տեսուչ պ. Արշակ Նահապե-

